

NOG EEN REACTIE OP ALLE BEGIN IS .....

In Gens Nostra 53 (1998), pag. 157 schrijft de heer P. Wuisman al dat er tijdens de bezettingsjaren 1940-1945 veranderingen zijn aangebracht in de persoonskaarten. Deze veranderingen werden bewust door ambtenaren aangebracht om joodse- maar ook niet joodse personen aan andere papieren te helpen om zo te kunnen onderduiken. Er was een heel systeem uitgedacht om dit te kunnen verwezenlijken en het moge duidelijk zijn, dat hieraan de nodige risico's verbonden waren. Het systeem werd in de loop van de tijd geperfectioneerd. Over de geschiedenis van de TD-verzetsgroep (TD = Tweede Distributiestamkaart), die zich hiermee vooral heeft bezig gehouden, is al uitvoerig gepubliceerd¹.

Hieronder enige ervaringen van personen, die op deze wijze de oorlog zijn doorgehouden:
Salomon Muys, die was ondergedoken onder de naam Cornelis van Rootselaar was in een ziekenhuis te Amersfoort opgenomen en toen hij uit zijn narcose was ontwaakt, kwam hij tot zijn grote schrik tot de ontdekking, dat in het bed naast hem zijn gelijknamige neef lag, die hem natuurlijk niet kende als Cornelis van Rootselaar.

Het waren dit soort voorvallen die de TD-verzetsgroep noopte het systeem verder te perfectioneren.

Kort na de bevrijding vertelden mijn ouders me, dat de op 4 juli 1931 te Aalten geboren Louis I. Leviticus tijdens de oorlog onder mijn naam (Rudolf van der Roest, geb. 27 augustus 1929 te Amsterdam) ondergedoken is geweest. Wij woonden in Amsterdam en mijn alias was ondergedoken in Leusden, zodat de kans op ontdekking in dit geval wel heel klein was. Nadat we elkaar in de naoorlogse jaren

meerdere malen hebben ontmoet, is hij naar Israël vertrokken en van daaruit later naar Amerika. In het begin van de 90-er jaren zijn wij weer met elkaar in contact gekomen en zijn brieven aan mij eindigt hij nog altijd met: Rudy II.

Zo werd ook de op 2 september 1926 te Amsterdam geboren Herman (Harry) Theeboom aan andere papieren geholpen en is hij de oorlog doorgelopen onder de naam van de op 25 november 1926 te Utrecht geboren Frans Jan Berkenbosch. De kans op ontdekking was in dit geval helemaal te verwaarlozen omdat de echte Frans Jan Berkenbosch tijdens de oorlogsjaren een priesteropleiding volgde en zodoende in een seminarie verbleef. In september 1943 is Theeboom, met zijn valse papieren, bij een inval opgepakt en toen hij op 5 februari 1944 weer werd vrijgelaten en na vele omzwervingen uiteindelijk weer in Leusden kwam was daar niet alleen blijdschap om zijn terugkomst maar ook omdat nu was gebleken dat men de tactiek van het vervalsen van de papieren goed onder de knie had.

Pas toen in Augustus 1994 in Leusden een monument werd onthuld ter herinnering aan de TD-verzetsgroep, hoorde een broer van Frans Jan Berkenbosch op de radio het onderduikverhaal en daarna hebben de echte Frans Jan Berkenbosch en zijn alias Herman Theeboom elkaar ontmoet. Het heeft dus bijna vijftig jaar geduurd tot zij, en dan nog bij toeval, met elkaar in contact kwamen.

Frappant is ook nog de ervaring van de op 11 maart 1917 te Uden geboren Cornelius Josephus Goorts. Toen hij zich omstreeks 1960 op het gemeentehuis te Leusden als inwoner wilde laten inschrijven werd hij te woord gestaan door Samuel Polak, die daar als ambtenaar werkzaam was. Polak, uiteraard niets vermoedend, vroeg naar zijn naam en toen hij Cornelius Josephus Goorts ten antwoord kreeg, zei hij: dan bent U geboren op 11 maart 1917 te Uden. Pas op dat moment werd het Goorts duidelijk dat Samuel Polak de oorlog, onder zijn naam, was doorgelopen. De verbazing van de man, toen een voor hem wildvreemde ambtenaar, zo maar zijn geboortedatum wist te noemen, moet onvoorstelbaar zijn geweest.

Voor genealogen is het wellicht interessant als er een bestand komt van namen van onderduikers met hun alias en ik geef hieronder, uit mij bekende gegevens, als eerste aanzet de volgende opgave:

Alida Brandon - Neeter
alias Dirkje Hasselaar-van der Haar
Thea Brandon
alias Eefje Hasselaar
Sonja Brandon
alias Gerda Hasselaar
Henry (Hein) Cohen
alias Jan Teunis Bos
Lena Cohen
alias Johanna Bos - Berg
Berthie Cohen
alias Bettie Bos
Menno Cohen
alias Jantje Bos

Louis I. Leviticus
alias Rudolf (Rudy) van der Roest
Salomon Muys
alias Cornelis van Rootselaar
Elly Muys
alias Emmy van Rootselaar
Betje Polak - Hes
alias Annie Hartmann
Samuel Polak
alias Cornelius Josephus Goorts
Selien Betsy Polak
alias Hendrika (Rietje) Meerveld
Herman (Harry)Theeboom
alias Frans Jan Berkenbosch

Voor de hierboven aangehaalde voorvallen heb ik met toestemming van de schrijver mede gebruik gemaakt van de volgende publicaties:

a *Als kind van 16 jaar moest ik in één dag volwassen zijn.* Mijn onderduikverhaal door Harry Theeboom (alias Frans Jan Berkenbosch).

b *Het geruisloze verzet 50 jaar na dato.* Ter herinnering aan de 'TD' reünie gehouden op 16 september 1992 te Leusden, Amsterdam 31 maart 1993 samengesteld door H. Theeboom.

1. *Het geruisloze verzet. De geschiedenis van de TD-verzetsgroep tijdens de Duitse bezetting*, door Hans Buitter en Ignace de Haes, Uitgave: Kerk en Vrede, Amersfoort, 1988.

R. van der Roest

570/571

Gens Nostra 53 (1998)